

Deseta naučna konferencija sa međunarodnim učešćem
**STRADANJE SRBA, JEVREJA, ROMA I OSTALIH
NA TERITORIJI BIVŠE JUGOSLAVIJE**

**ZBORNİK RADOVA
Knjiga 2**

27. januar 2023. Beograd

Tenth Scientific Conference with International Participation
**SUFFERING OF SERBS, JEWS, ROMA AND
OTHERS IN THE FORMER YUGOSLAVIA**

**PROCEEDINGS
Volume 2**

January 27th 2023, Belgrade

Fakultet za informacione tehnologije i inženjerstvo
Univerzitet „Union-Nikola Tesla“, Beograd

Fakultet za poslovne studije i pravo
Univerzitet „Union-Nikola Tesla“, Beograd

Institut za srpsku kulturu
Priština - Leposavić

Fakultet za poslovne studije i pravo
Fakultet za informacione tehnologije i inženjerstvo
Univerziteta „Union - Nikola Tesla“, Beograd
Institut za srpsku kulturu Priština – Leposavić

Deseta naučna konferencija sa međunarodnim učešćem

**STRADANJE SRBA, JEVREJA,
ROMA I OSTALIH NA TERITORIJI
BIVŠE JUGOSLAVIJE**

Zbornik radova

Knjiga 2

Beograd, Republika Srbija 2023

SADRŽAJ / CONTENT

NAUČNI ODBOR SCIENTIFIC COMMITTEE	5
ORGANIZACIONI ODBOR ORGANISING COMMITTEE	9
PREDGOVOR	15
FOREWORD	23
POGROM - MASAKR SRBA NA DRINI U PRVOJ POLOVINI 1942. GODINE	31
THE POGROM - MASSACRE OF SERBS ON THE DRINA IN THE FIRST HALF OF 1942	34
<i>Vinko Pandurević, Ena Todorovic</i>	
NACIONALNI OTPOR, ODMAZDA I JEVREJSKE ZAJEDNICE U REGIONU ZAPADNE MAKEDONIJE U GRČKOJ	65
NATIONAL RESISTANCE, RETALIATIONS AND JEWISH COMMUNITIES IN THE REGION OF WESTERN MACEDONIA, GREECE	67
<i>Michail Pappas</i>	
НЕКОЛИКО СВЕДОЧЕЊА О ПОЛОЖАЈУ КОЛОНИСТА НА КОСОВУ И МЕТОХИЈИ У ДРУГОМ СВЕТСКОМ РАТУ	75
SEVERAL TESTIMONIES ABOUT THE POSITION OF COLONISTS IN KOSOVO AND METONIJA IN THE SECOND WORLD WAR ...	77
<i>Александар Павловић</i>	
PODSTICANJE SVESNOSTI O HOLOKAUSTU KOD PRIPADNIKA DIGITALNIH GENERACIJA	91
PROMOTING HOLOCAUST AWARENESS AMONG MEMBERS OF THE DIGITAL GENERATIONS	93
<i>Dragana Radosavljević, Dušan Lukić, Milan Radosavljević</i>	
ФИЛМСКО ПРИПОВЕДАЊЕ И ПРИКАЗИВАЊЕ СТРАДАЊА У ЛОГОРУ: ЗАВЕШТАЊЕ И ДАРА ИЗ ЈАСЕНОВЦА	101

FILM NARRATION AND PRESENTATION OF THE SUFFERING IN THE CAMP: THE LEGACY AND DARA OF JASENOVAC	103
<i>Ивана Раловић</i>	
РАТНИ ЗЛОЧИНИ БУГАРА НАД СРБИМА У МОРАВСКОЈ ВОЈНО-ИНСПЕКЦИОНОЈ ОБЛАСТИ У ПРВОМ СВЕТСКОМ РАТУ	115
THE WAR CRIMES OF THE BULGARIANS AGAINST THE SERBS IN THE MORAVIAN INSPECTION DISTRICT IN THE FIRST WORLD WAR	117
<i>Драјољуб Секуловић, Божидар Форца, Милан Николајевић</i>	
СТРАДАЊЕ И ИЗБЕГЛИШТВО У КРАЉЕВУ ТОКОМ ДРУГОГ СВЕТСКОГ РАТА	131
SUFFERING AND REFUGE IN KRALJEVO DURING THE SECOND WORLD WAR	133
<i>Јован Симијановић, Марина Мијајковић</i>	
РЕКОНСТРУКЦИЈА СЕЋАЊА ОБИЧНИХ ЉУДИ О ЖИВОТУ НА КОСОВУ И МЕТОХИЈИ У СОЦИЈАЛИСТИЧКОЈ ЈУГОСЛАВИЈИ	153
RECONSTRUCTION OF MEMORIES OF ORDINARY PEOPLE ABOUT LIFE IN KOSOVO AND METOHIJA IN SOCIALIST YUGOSLAVIA	155
<i>Милена Шљивић</i>	
POLITIKOLOŠKI I KRIVIČNOPRAVNI ASPEKTI GENOCIDA	167
POLITICAL AND CRIMINAL LEGAL ASPECTS OF GENOCIDE	170
<i>Dragan Tančić, Vanda Božić</i>	
OSAMDESET GODINA OD POGROMA I PROGONA BITOLJSKIH JEVREJA	185
EIGHTY YEARS FROM THE POGROM AND THE PERSECUTION OF THE JEWS FROM BITOLA	187
<i>Marjan Taniševski</i>	
ZAOŠTAŠTINA KRIVIČNOG GONJENJA PRED MEĐUNARODNIM VOJNIM TRIBUNALOM U NIRNBERGU	201

THE LEGACY OF THE CRIMINAL PROSECUTION BEFORE THE INTERNATIONAL MILITARY TRIBUNAL IN NUREMBERG.....	203
<i>Mirza Totić</i>	
DECA MAJKE KNEŽPOLJKE.....	221
CHILDREN OF „Majka Knežpoljka“.....	223
<i>Jasmina Tutunović – Trifunov</i>	
INTEGRACIJA METODOLOGIJE ISTRAŽIVANJA MENADŽMENTA I DEMOGRAFIJE: OMOGUĆAVAJUĆI I OGRANIČAVAJUĆI FAKTORI RAZVOJA JEVIJEJSKE ETNIČKO-KONFESIONALNE ZAJEDNICE U REPUBLICI SRBIJI.....	231
INTEGRATION OF MANAGEMENT AND DEMOGRAPHY RESEARCH METHODOLOGY: ENABLING AND LIMITING FACTORS OF THE DEVELOPMENT OF THE JEWISH ETHNO-CONFESSIONAL COMMUNITY IN THE REPUBLIC OF SERBIA	233
<i>Milan Vemić</i>	
STRADANJE ŠPANSKIH JEVIJEJA (SEFARDA) IZ NIŠA I PIROTA ZA VREME DRUGOG SVETSKOG RATA	253
SUFFERING OF THE SPANISH JEWS (SEPHARDIM) FROM NIS AND PIROT DURING THE SECOND WORLD WAR.....	255
<i>Milena Vidosavljević</i>	
IZ POVIJESTI PROGONA ROMA U ZEMLJAMA OKUPIRANE KRALJEVINE JUGOSLAVIJE ZA VRIJEME DRUGOG SVJETSKOG RATA	265
FROM THE HISTORY OF THE PERSECUTION OF THE ROMA IN THE COUNTRIES OF THE OCCUPIED KINGDOM OF YUGOSLAVIA DURING THE SECOND WORLD WAR.....	267
<i>Danijel Vojak</i>	
МАСОВНИ ЗЛОЧИНИ НАД СРБИМА, НА ТЕРИТОРИЈИ БИВШЕ ЈУГОСЛАВИЈЕ У ИМЕ ЧЕГА? ЗАШТО?.....	293

MASS CRIMES AGAINST SERBS IN THE TERRITORY OF THE FORMER YUGOSLAVIA IN THE NAME OF WHAT? WHY?	295
<i>Jovo C. Vučković</i>	
PORICANJE HOLOKAUSTA - PRAVNO INSTITUCIONALNI PRISTUP	309
HOLOCAUST DENIAL - A LEGAL INSTITUTIONAL APPROACH ...	311
<i>Bojan Zdravković, Maja Anđelković, Života Radosavljević</i>	
МАНАСТИР РАКОВИЦА У ДРУГОМ СВЕТСКОМ РАТУ	325
THE RAKOVICA MONASTERY IN THE SECOND WORLD WAR	327
<i>Ивана Женарју Рајовић, Пејтар Ристићановић</i>	
BIBLIOGRAFIJA (2014–2023)	335
<i>Nikolina Milovančević</i>	

СТРАДАЊЕ И ИЗБЕГЛИШТВО У КРАЉЕВУ ТОКОМ ДРУГОГ СВЕТСКОГ РАТА ¹

Јован Симијановић

Институт за српску културу Приштина-Лепосавић, Република Србија;
jovan_simijanovic@yahoo.com

Марина Мијатовић

Институт за српску културу Приштина-Лепосавић, Република Србија;
marina.mijatovic@gmail.com

***Апстракт:** Свршној, а и широкој јавности у Србији је познато да је Краљево претрпело велика страдања у виду људских жртва током II светској рата. Познато је злочин одмазде над цивилима који се догодио у граду у јесен 1941. године. Тачан број укупних жртва и данас није коначан. Историографија још увек није дала последњу реч, жртве се именом и презименом и даље пребројавају. Мање је познато страдање житеља околних насеља које се ипак догодило у јесен 1941. године, а о коме се тек недавно почело истраживати и објављивати. Краљево је током II светској рата било и исходниште бројним издвацима са разних подручја окупиране Краљевине Југославије. У Матарушкој Бањи на домак Краљева се тада налазио дом за издвацику сирочад. Аутори у овом раду имају намеру да дају приказ и рекапитулацију свих досадашњих сазнања о наведеним страдањима и издвацима, која су настала као резултат истраживачкој историографској рада.*

У другој целини овој рада се износи елаборација о правничком виђењу проблема ратној злочина и издвацима у контексту II светској рата и већ поменутих истражних догађаја на ширем подручју Краљева. Међународно хуманитарно право је након II светској рата редефинисано

¹ Рад је настао у оквиру научноистраживачког рада НИО по Уговору склопљеним са Министарством науке, технолошког развоја и иновација РС број: 451-03-47/2023-01/200020 од 03.02.2023. године.

и доуђено на основу искусијава из непосредно окончаној свејској раји, а на жалости жриве и сирадања у Краљеву и Србији су свакако значајан део укућних сирадања.

Након II свејској раји се разним међународним уговорима, конвенцијама и резолуцијама кроз тада новоформиране инстицијуције појуги Уједињених Нација настало сиречити и одвратићи од дела рајној злочина. Такође, на исти начин настало се сиречити појава издејлиштва, а ако до тога ипак дође, међународно је њихов формални правни и хуманитарни стајтус предало бити регулисан Конвенцијом Уједињених Нација о стајтусу издејлица из 1951. Поред поменуће Конвенције, навешћемо још правних оквира који су се имплементирали у законодавство свих држава појисница, како би се на тај начин осигурала и боље утврдила заштитна издејлој становништва.

Рад је заснован на релевантној литератури и примарним историјским изворима.

Кључне речи: *Србија, II свејски рај, 1941-1944, Краљево, рајни злочин, цивилне жриве, издејлиштво.*

SUFFERING AND REFUGE IN KRALJEVO DURING THE SECOND WORLD WAR

Jovan Simijanović

Institute for Serbian culture Prishtina - Leposavic, Republic of Serbia
jovan_simijanovic@yahoo.com

Marina Mijatović

Institute for Serbian culture Prishtina - Leposavic, Republic of Serbia
marina.mijatovic@gmail.com

Abstract: *Experts and the general public in Serbia know that Kraljevo suffered great suffering in the form of human casualties during World War II. The crime of retaliation against civilians that took place in the city in the fall of 1941 is well known. The exact number of total victims is still not final today. Historiography has not yet given the last word, the victims are still counted by name and surname. Less known is the suffering of the inhabitants of the surrounding settlements, which also happened in the fall of 1941, and which only recently began to be researched and published. During World War II, Kraljevo was also the origin of numerous refugees from various areas of the occupied Kingdom of Yugoslavia. At the time, there was a home for refugee orphans in Mataruška Banja next to the Kraljevo home. In this work, the authors intend to present and recapitulate all previous knowledge about the aforementioned sufferings and refugees, which were created as a result of research historiographical work.*

In the second part of this paper, an elaboration is presented on the legal view of the problem of war crimes and refugees in the context of World War II and the already mentioned terrible events in the wider area of Kraljevo. After the Second World War, various international treaties, conventions and resolutions, through then newly formed institutions such as the United Nations, tried to prevent and deter war crimes. Also, in the same way, efforts were made to prevent the occurrence of refugees, and if it does occur, the protection of refugees is established by the United Nations Convention on the Status of Refugees from 1951 as a formal

international legal framework. In addition to the aforementioned Convention, we will list other legal frameworks that have been implemented in the legislation of all signatory countries, in order to ensure and better establish the protection of the refugee population. After World War II, international humanitarian law was redefined and supplemented based on the experiences of the last world war, and unfortunately the victims and suffering in Kraljevo and Serbia are certainly a significant part of the total suffering.

The work is based on relevant literature and primary historical sources.

Keywords: *Serbia, World War II, 1941-1944, Kraljevo, war crime, civilian victims, refugees.*